

KÁMEN, ŠTUK A TERAKOTA

SOCHAŘSKÁ DÍLA Z PRAŽSKÝCH ZAHRAD

Galerie hlavního města Prahy

Zámek Troja, U Trojského zámku 1, Praha 7

3. 5. – 29. 10. 2017

út–ne 10.00 – 18.00, pá 13.00 – 18.00

Kurátorka: Marie Foltýnová

Budování zahrad kolem sídel panovníků je ve starověku doloženo napříč všemi známými kulturami. Oázy zeleně s vodními prameny, vzácnými stromy a rostlinami poskytovaly vyhledávaný stín i místo pro potěšení všech smyslů. Středověká Evropa se od přepychu palácových teras odvrátila a v duchu křesťanské skromnosti a pokory uzavřela městskou přírodu do užitkových nebo klášterních zahrad s rajskými dvory na okrajích hradeb. S nástupem renesance se změnil přístup k pohodlí a přepychu, opevněné hrady nahradily vzdušné paláce a zahrady se tak opět staly součástí životního stylu i reprezentace vyšších vrstev. Kromě přísně geometrického uspořádání zelených ploch i záhonů se v zahradách a parcích objevily drobné stavby altánů a podloubí, vodní nádrže, fontány a umělecká díla, která často navazovala na příklady známých dochovaných památek starověkého Řecka a Říma. Nadcházející baroko v 17. a 18. století vneslo do zahrad a parků smysl pro osovou kompozici, návaznost na okolní krajinu, průhledy a ucelenou koncepci s tematickým zaměřením a ikonografickým propojením všech zahradních, architektonických i uměleckých detailů.

Praha, královské a císařské město, nezůstávala za evropskými trendy v zahradní architektuře pozadu. Při zakládání zahrad a parků u nově budovaných či renovovaných paláců se jejich majitelé obraceli na známé a osvědčené architekty a umělce, kteří svým uměním napomáhali zviditelnit postavení a prestiž vysoce postavených objednavatelů. Do dnešních dnů se v původním stavu zachovala řada historických pražských zahrad, jejich umělecká výzdoba a drobná architektura. Jiné nenávratně zmizely při rozšiřování městské zástavby nebo jsou neudržované a zdevastované, protože jim chybí potřebná péče.

Sochařská umělecká díla v podobě váz, byst, soch, kamenných laviček nebo fontán, desítky nebo dokonce **Galerie hlavního města Prahy** je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

stovky let vystavená rozmarům počasí, nemohou zubu času odolávat věčně. Originální výzdoba se ze zahrad postupně vytrácí, buď byla nenávratně zničena, nebo musí být nahrazována kopiemi. Sochy i architektonické prvky, které byly zachráněny, jsou ukryté v depozitářích pražských muzeí a galerií. Zde se významně zpomalí jejich degradace a původní díla z rukou významných umělců zůstanou zachována pro budoucí generace. Cenné památky a doklady vysoké úrovně pražského sochařství ale zmizí z očí veřejnosti a mnohdy o jejich uložení nemají tušení ani odborní badatelé či historici umění. Praze citelně chybí prostory pro nové moderní lapidárium, kde by bylo možné soustředit památky pražského sochařství od 11. do 20. století, nyní porůznu uložené v depozitářích městských muzeí a galerií.

Galerie hlavního města Prahy je správcem konvolutu veřejných plastik metropole a areálu zámku Troja, ve svém depozitáři má uloženu řadu originálních prvků z pražských zahrad, jež jinak nelze zpřístupnit veřejnosti. Deponované památky jsou v depozitářích uloženy v nálezovém stavu a obvykle se nerestaurují pro výstavní účely. Název výstavy odkazuje na nejběžnější materiály zahradních dekorací i fragmentárnost a stav exponátů, z nichž některé prošly pouze základní konzervační péčí.

Soubor exponátů nepředstavuje ucelenou a záměrně budovanou sbírku, ani se nesnaží o reprezentativní průřez historií zahradní architektury nebo vyčerpávající přehled uměleckých dekorací a soch, včetně ikonografických námětů a témat palácových zahrad nebo parků. Nabízí setkání s originálním dílem, na kterém můžeme obdivovat autentický otisk uměleckého rukopisu sochaře nebo modeléra. V pompě freskami vyzdobených sálů si lze prohlédnout zblízka detaily, jež v exteriéru není možné zaznamenat, a uvědomit si souvislost námětu s myšlenkou, tématem či scénářem zahrady, který byl pro současníka jasně čitelný, dnešnímu člověku však uniká.

Výstava se dělí na části věnované jednotlivým zahradám, jejichž umělecká díla Galerie hlavního města Prahy opatruje ve svém depozitáři.

Vrtbovská zahrada – alegorie úspěchu

Zahrada Jana Josefa hraběte z Vrtby je skrytá za úzkým průčelím městského paláce na Malé Straně, nedaleko Malostranského náměstí. Hrabě se rozhodl při přestavbě rodového sídla v roce 1712 vybudovat z bývalé vinice jednu z nejhonosnějších pražských zahrad. K tomu povolal tehdejší nejnámější a nejdražší architekty a umělce. Podle geniálního návrhu Františka Maxmiliána Kaňky, který důmyslně využil svažitého viničního terénu, ji stavěl Kryštof Dientzenhofer. Malířskou výzdobu svěřil hrabě Václavu Vavřinci Reinerovi

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

a sochy objednal u Matyáše Bernarda Brauna. Z celého deponovaného souboru z Vrtbovské zahrady jsou vystaveny sochy Adonise a Afrodítě, příklady pískovcových dekorativních váz a sousoší peroucích se chlapců.

V září šternberské hvězdy – zahrada zámku Troja

Na konci 17. století vystavěl hrabě Václav Vojtěch ze Šternberka letní zámek s hospodářskými budovami, konírnou, oranžerií a zahradou, rozdělenou podél hlavní osy na tři hlavní části – horní terasu s květinovými záhony, spodní parter se stromořadím a špalírovou zahradu se štěpnicí. Hlavní cesty ústí u ohradní zdi s iluzivními prospekty reliéfní štukové výzdoby na náměty z antické mytologie. Fragmenty kamenné kašny s figurálními motivy Nereidek a delfínů byly nalezeny v zahradách v 80. letech 20. století. Tvar kašny se podařilo rekonstruovat a osadit kopiemi nalezených sousoší. Unikátem je rozsáhlý soubor terakotových váz a byst imperátorů. Z depozitáře budou vystaveny fragmenty původních váz a bysty imperátorů z ohradních zdí a domků zahradníka a oranžerie. Spodní spojovací chodba bude věnována představení výsledků restaurátorského průzkumu sochařské výzdoby oválného schodiště a tartaru a přípravě jeho náročného restaurování.

Letní zámecká vila Portheimka

Architekt a stavitel Kilián Ignác Dientzenhofer začal budovat letohrádek podle vlastního návrhu roku 1725, dokončen byl roku 1728. Na vnější i vnitřní výzdobě se podíleli další významní barokní umělci, freskař Václav Vavřinec Reiner a sochař Antonín Braun.

Bohatě členěné čelní průčelí pozdně barokní vily se obrací směrem k Vltavě, kde se rozprostírala zahrada ve stylu francouzského parku. Dnes zůstávají posledními dochovanými sochařskými památkami barokní zahrady pouze kamenná kašna s reliéfem Tritona s mořským spřežením a bysty alegorií Dne a Noci z čelního průčelí letohrádku.

Cibulka – park nostalgie

V roce 1817 zakoupil stavení s pozemky v Košířích pasovský biskup Leopold Leonhart Raymund Thun-Hohenstein a do roku 1826 jej přebudoval na pohodlný klasicistní zámeček s romantickým přírodním parkem v anglickém krajinářském stylu, který byl přístupný veřejnosti. Hrabě Thun nechal na Cibulce vytvořit idylickou krajinu, jež mu měla připomínat biskupskou zahradu v Pasově. Do svažitého terénu dal vysázet nejrůznější druhy stromů, takže vzniklo zajímavé arboretum obohacené o množství drobných

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

staveb a sochařských děl. Čtveřici drobných soch Číňanů lidé na Cibulce postrádají, vzhledem k neutěšenému stavu je však nemožné vrátit je zpět na vyhlídku. Poprsí Zahradníka je trvale zapůjčeno Lapidáriu Národního muzea, po skončení výstavy se tam opět vrátí.

Marie Foltýnová

Galerie hlavního města Prahy vydává u příležitosti zahájení letní sezony **novou publikaci Zámek Troja**, ve které historik umění Marin Krummholz popisuje stavební historii a okolnosti vzniku tohoto celoevropsky významného barokního komplexu. Architektura, mimořádně kvalitní výzdoba i společenské vazby budovatele Troji, hraběte Václava Vojtěcha ze Šternberka, jsou zde poprvé vsazeny do širšího kontextu středoevropského umění závěru 17. století. Bohatě ilustrovaný a názornými schémata vybavený titul je zároveň koncipován jako praktický průvodce objektem, vycházející vstříc potřebám jak běžných, tak i odborněji zainteresovaných návštěvníků.

Kurátorka výstavy: Marie Foltýnová

Grafické řešení: Jiří Příhoda

Texty: Marie Foltýnová, Kateřina Adamcová

Anglický překlad: Rani Tolimat

Redakce textů: Renata Tomanová

Instalace a produkce, vedoucí: Diana Brabcová

PR a marketing, vedoucí: Michaela Vrchatová

Vzdělávací programy, vedoucí: Lucie Haškovcová

Mediální partneři: Art&Antiques, Art for Good, ArtMap, Český rozhlas, Expres FM, Literární noviny, Prague Events Calendar, protisedi.cz, Radio 1, XANTYPA

Vstupné: 120 Kč plné (dospělí) / 60 Kč snížené (studenti) / 30 Kč (senioři)

Kontakt pro novináře: Michaela Vrchatová, 725 818 721, vrchatova@ghmp.cz

Další informace: www.ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Coloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

DOPROVODNÝ PROGRAM K VÝSTAVĚ:

Komentované prohlídky:

Čt 25. 5. 2017 v 16:00

Marie Foltýnová (GHMP), kurátorka

So 17. 6. 2017 v 10:00

Přednáška: Restaurování zámeckého schodiště v Troji

Kateřina Adamcová (Ústav pro dějiny umění FF UK), historička umění s odborným zaměřením na barokní umění, vysokoškolská pedagožka

Ne 8. 10. 2017, 15:00

Přednáška: Zahrada Trojského zámku v kontextu českých barokních zahrad

Sylva Dobalová (Ústav dějin umění AV ČR), historička umění s odborným zájmem o malířství a historické zahrady 16.-17. století

Sobotní výtvarné workshopy

so 8. 7. 2017 13:00 – 18:00 **Morfologie materiálu**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

so 26. 8. 2017 13:00 – 18:00 **Zahrada všemi smysly**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

so 16. 9. 2017 13:00 – 18:00 **Rostlina jako dekor**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

Podstatou edukačních aktivit se stanou výtvarné reflexe aktuální výstavy a inspirace celým areálem Trojského zámku. Budeme porovnávat a testovat vlastnosti různých sochařských materiálů - kamene, dřeva, kovu, sádry a především keramické hlíny (např. terakota, kamenina, šamot atd.), prozkoumáme je vizuálně i hapticky a zároveň nám poslouží jako výtvarný materiál k vlastní tvorbě (prostorové objekty, ryté kresby). Budeme vycházet z koncepcí historických zahrad, jejichž sochařská výzdoba zahrnovala kašny, reliéfy, vázy a sochy ve volném prostoru. Kromě námětů z antické mytologie se zaměříme i na barokní alegorie a dobové trendy chinoiserií. Nabídneme i speciální prohlídky a programy pro návštěvníky se zrakovým postižením. Vhodné zázemí pro aktivity s přesahy k ekologii a environmentu poskytne eko-ateliér v oranžérii.

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

Výtvarný ateliér pro dospělé a seniory

ne 2. 7. 2017 15:00 – 18:00 **Alegorie ve freskovém malířství**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

ne 16. 7. 2017 15:00 – 18:00 **Antická mytologie a dekor**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

ne 23. 7. 2017 15:00 – 18:00 **Scénář zahrady v malbě**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

ne 6. 8. 2017 15:00 – 18:00 **Dekor a rytá kresba**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

ne 20. 8. 2017 15:00 – 18:00 **Možnosti linie**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

pá 1. 9. 2017 15:00 – 18:00 **Experimenty s pigmentem I.**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

pá 15. 9. 2017 15:00 – 18:00 **Experimenty s pigmentem II.**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

Zaměříme se na sochařskou výzdobu pražských parků a materiály zahradních dekorací. Po formální stránce budeme reagovat na soubor dekorativních terakotových váz umístěných v zahradě. Vyzkoušíme si způsoby a možnosti záznamu linie do keramické hlíny. Vizuální motivy sochařských děl pražských zahrad budou účastníci přenášet na plochý povrch hliněného materiálu pomocí ryté kresby. Tematickou inspirací se stanou náměty, které se objevují i ve freskové výzdobě interiérů Trojského zámku (antická mytologie, lovecké výjevy, rostlinné dekory, alegorie živelů). V souvislosti s tím si vyzkoušíme jednu z nejstarších malířských technik – míchání barev pomocí práškových pigmentů spojených s vaječnou nebo kaseinovou emulzí. Malba akrylovými barvami na speciálně upravený podklad bude imitovat tvorbu na skutečnou omítku a štukové reliéfy prospektu.

Mimořádné akce

so 10. 6. a ne 11. 6. 2017 10:00 – 19:00 **Víkend otevřených zahrad**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

so 9. 9. 2017 10:00 – 18:00 **Trojské vinobraní**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

so 1. 7. 2017 – čt 31. 8. 2017 10:00 – 18:00 **Dny otevřených dveří**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

st 12. 7. 2017 13:00 – 18:00 **workshop v rámci Tvořivého týdne**, eko-ateliér v oranžérii Trojského zámku

Interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy.

Speciální prohlídky pro návštěvníky se zrakovým postižením na objednávku (edukace@ghmp.cz).

Kromě výše zmíněných akcí budou probíhat i další edukační aktivity zaměřené na ostatní cílové skupiny jako jsou například znevýhodnění návštěvníci nebo rodiče s dětmi na rodičovské dovolené.

Kontakt: Lucie Haškovcová, lucie.haskovcova@ghmp.cz, +420 606 612 987, +420 608 216 418

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.